

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
v/ Den sentrale klagenemnd
7013 Trondheim

Bergen, 17.04.2024
Deres ref.:
Vår ref.: 24/02606 (118/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 118/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av Den sentrale klagenemnd ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i sak 192/22 (2022/8605), som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 01.06.2023, der vedtaket i underinstansen ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 01.06.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/00312 (118/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU ble endret til annullering av eksamen.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften. Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokatfullmektig Miriam Crane ved forrige behandling av saken. Klageren fikk høsten [REDACTED] opptak til [REDACTED] i [REDACTED] ved NTNU. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], innlevert [REDACTED]. Eksamenssettet bestod av [REDACTED] deloppgaver som alle måtte besvares og vurderes til bestått, for å få bestått hjemmeeksamen.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom alle de [REDACTED] deloppgavene i klagerens besvarelse og ulike besvarelser innlevert av andre studenter ved NTNU.

Tekstgjenkjenningsprogrammet Ouriginal viste tekstlikhet på mellom 33 og 57 prosent mot kildebesvarelsene. I et udatert notat varslet sensorene i emnet om mistenkt fusk i form av plagiat av to tidligere innleverte besvarelser i 2020 og 2021. Sensorene viste til at plagiatet var omfattende, og bemerket at enkelte treff i Ouriginal-rapportene viste tekstutdrag med opptil 98 prosent tekstlikhet mot kildebesvarelsene, uten at disse var oppgitt som kilder. Sensorene oversendte også en kopi av klagerens besvarelse der de aktuelle tekstpartiene var uthevet.

Klageren ble 11.05.2022 forhåndsvarslet om at det forelå mistanke om fusk ved plagiat, samt orientert om retten til å uttale seg.

Advokatfullmektig Crane sendte inn en skriftlig uttalelse 20.06.2022, der det ble bestridt at klageren hadde fusket. Det fremgikk at klageren hadde benyttet forelesningsnotater og disposisjoner fra foreleserne som kilder under eksamen. Klageren anførte at studentene som hadde innlevert besvarelsene i 2020 og 2021 måtte ha brukt de samme disposisjonene, og at dette kunne forklare tekstlikheten. Det ble videre anført at institusjonen hadde informert om at det ikke var påkrevd å referere til forelesningsnotater under eksamen. Klageren opplyste også at h[REDACTED] hadde delt notater med 13 medstudenter i de årene h[REDACTED] hadde studert, og anførte at tekstlikheten mot de tidligere innleverte besvarelsene kunne komme av bruk av de samme notatene. Det ble ytterligere anført at øvrige deler av tekstlikheten skyldtes klageren gjengivelse av oppgaveteksten, som heller ikke kunne betraktes som plagiat.

Avdeling for utdanningskvalitet oversendte sak om fusk til Den sentrale klagenemnd ved NTNU i et notat datert 27.06.2022. Avdelingen vurderte at det objektivt forelå fusk ved at klageren hadde benyttet tekst fra andre studenters tidligere innleverte besvarelser uten å ha henvist til disse som kilder. Videre vurderte avdelingen at klageren hadde opptrådt forsettlig. Som reaksjon anbefalte avdelingen annullering av hjemmeeksamen og utestenging i to semestre.

Avdeling for utdanningskvalitet ettersendte et tilleggsnotat til Den sentrale klagenemnd ved NTNU 29.06.2022. I notatet fremgikk det at avdelingen ved en inkurie ikke hadde registrert uttalelsen fra klagerens representant på saken, og at denne dermed heller ikke hadde vært omtalt og vurdert i den opprinnelige oversendelsen av sak om fusk. Avdelingen viste til de fremsatte anførselene og bemerket at det også var påkrevd å henvise til forelesningsnotater og disposisjoner fra foreleser der disse ble brukt som kilder. Avdelingen viste videre til at tekstlikheten mot oppgaveteksten ikke var vektlagt i saken, og at den markerte teksten fra sensorene ikke omfattet dette. Videre mente avdelingen at det fremstod svært lite sannsynlig at notatene som klageren selv hadde utarbeidet fra forelesninger skulle bli så lik teksten i de to besvarelsene innlevert av andre studenter. Avdelingen opprettholdt sin tilråding til Den sentrale klagenemnd ved NTNU.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU behandlet saken i møte 07.12.2022. Nemnda sluttet seg til vurderingen fra Avdeling for utdanningskvalitet og fant at klageren hadde fusket forsettlig ved å ha brukt tidligere besvarelser fra andre studenter uten å ha henvist til disse. Nemnda fant at den lange saksbehandlingstiden ga grunnlag for å redusere utestengingsperioden og fattet vedtak om annullering av eksamen og utestenging i ett semester, nærmere bestemt våsemesteret 2023.

Vedtaket ble foreløpig påklaget av advokatfullmektig Crane 13.12.2022. Utfyllende klage ble inngitt 03.01.2023, der tidligere inngitte anførsler i hovedsak ble opprettholdt. Det ble ytterligere anført at Den sentrale klagenemnd ved NTNU ikke hadde imøtegått klagerens sentrale anførsler.

Den sentrale klagenemnd ved NTNU vurderte klagen 18.01.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Nemnda vurderte at det forelå kvalifisert sannsynlighetsovervekt for at klageren hadde benyttet tidligere innleverte besvarelser fra andre studenter uten å henvise til disse som kilde. Nemnda viste til flere konkrete tekstutdrag fra klagerens besvarelse som utgjorde direkte avskrift fra de to tidligere innleverte eksamensbesvarelsene fra 2020 og 2021. Den sentrale klagenemnd ved NTNU opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 hva som skal anses som fusk eller forsøk på fusk:

1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

...

- presentere andres arbeid som sitt eget; plagiat, herunder manglende kildehenvisning og/ eller klar markering av sitat

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de to besvarelsene innlevert av andre studenter i 2020 og 2021, jf. Ouriginal-rapportene og sensors udaterte notat med vedlegg. Nemnda viser til at tekstligheten mot kildebesvarelsene er omfattende og gjennomgående i klagerens besvarelse. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller lik tekst med mindre språklige omformuleringer. Klageren har ikke henvist til kildene fortløpende eller avslutningsvis.

Nemnda har merket seg klagerens forklaring om at tekstligheten skyldes bruk av forelesningsnotater og forelesningsdisposisjoner. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring på dette punkt, og viser til det store omfanget av identisk og tilnærmet identisk tekst med de to besvarelsene fra 2020 og 2021. Nemnda vurderer at tekstligheten mellom klagerens besvarelse og de to besvarelsene ikke kan forklares ved bruk av samme notater og forelesningsdisposisjoner.

Nemnda har videre merket seg anførselen om at deler av tekstligheten som er avdekket i Ouriginal-rapportene kommer av klagerens gjengivelse av oppgavetekst, og at dette ikke kan karakteriseres som plagiat. Nemnda finner ikke grunn til å gå inn på en nærmere vurdering av dette, da det er dokumentert avskrift uten kildehenvisninger som i art og omfang klart overskrider grensen for fusk.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet § 6-4 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om tekstligheten mellom klagerens besvarelse og de to besvarelsene innlevert av andre

studenter i 2020 og 2021. For nemnda fremstår likheter av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektivt holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet andres arbeid uten å referere til disse som kilder.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeksamen i emnet [REDACTED]

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved NTNU fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i ett semester, vårsemesteret 2023. Ved reaksjonsutmålingen fant klagenemnda at den lange saksbehandlingstiden ga grunnlag for å redusere perioden for utestengelse.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden var for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod 14.02.2022, og det tok deretter ca. 11 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Fremdriften i saksbehandlingen på institusjonen var ikke tilstrekkelig. Nemnda viser særlig til at saken ble oversendt Den sentrale klagenemnd ved NTNU 27.06.2022, men den ble ikke behandlet før 07.12.2022. Saken ble så registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 20.01.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 01.06.2023. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den skulle ved forrige behandling av saken. Videre var behandlingstiden på over 15 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Nemnda har på denne bakgrunn kommet frem til at utestengelsesperioden fjernes.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden forrige gang. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 01.06.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 01.06.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU i sak 192/22 (2022/8605), endres fra annullering av eksamen og utestenging i ett semester, til annullering av eksamen.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 20.04.2024.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.